

TOIMENPIDEALOITE 68/2006 vp

Työmatkakulujen vähentäminen verotuksessa

Eduskunnalle

Työssäkäyntialueet ovat yhä laajempia, ja useat ammatit asettavat isoja haasteita ajankäytölle. Jo lähitulevaisuudessa suurten ikäluokkien ikään-tyessä ja työvoimapulan kasvaessa työssäkäynti-alueet laajenevat entisestään. Matkakuluvähennysten tulee vastata todellisia välttämättömiä matkakuluja, ja niiden tulee taata kansalaisten tasapuolinen sekä oikeudenmukainen verotuskoh-telu. Lain tulisi mahdollistaa oman auton käyttö kodin ja työpaikan välisessä työmatkaliikentees-sä silloin, kun omaa autoa tarvitaan myös työpis-teestä toiseen siirryttäessä ja kun oman auton käyttö selkeästi kohtuullistaa työmatkaan käytet-tyä aikaa. Nykyinen työmatkakulujen vähennys-järjestelmä on epätasällinen, aiheuttaa tarpee-tonta byrokratiaa eikä kohtelee kansalaisia tasa-puolisesti. Työmatkalaiset joutuvat käyttämään paljonkin aikaa työmatkakulujen vähennysasioi-den selvittämiseen veroilmoituksessaan. Kansa-laisten tasavertainen kohtelu ei ole edes mahdol-lista, mikä johtuu verovirastojen paljonkin toisis-taan poikkeavista työmatkavähennyksiin liitty-vistä laintulkinnosta.

Joissain kunnissa halutaan muun muassa pitää huolta hyvin koulutettujen, hyvin palkattujen ih-misten säilymisestä kunnan asukkaina, ja heillä saatetaan hyväksyä oman auton käyttö löyhem-min perustein kuin joillekin toisille jollakin toi-sella paikkakunnalla. Lisäksi eräät työnantajat suovat työntekijöilleen mahdollisuuden pitää näennäistä työpaikkaa kotikunnassaan tai lähellä sitä todellisen työpisteen ollessa kuitenkin etäämpänä toisella paikkakunnalla. Näiden usein toistuvien matkojen kulut voidaan sitten veloit-

taa työnantajalta kilometrikorvauksina. Monet verovelvolliset kuitenkin saavat vähentää työ-matkansa vain seutulipun tai muun vastaavan kuukausilipun hinnan mukaan, vaikka oma auto on eräs tärkeimpiä työvälineitä tai oman auton käyttö työpaikalle kuljettaessa on ainoa kohtuul-linen vaihtoehto nykyisten työajan vaihteluiden ja vaadittujen joustojen takia. Jotta työmatkaku-lujen vähentämisoikeus kohtelisi kansalaisia ta-sapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kaikkialla Suomessa, matkakuluvähennysten tulisi vastata todellisia matkakuluja tarkoituksenmukaisim-man ja joustavimman kulkutavan mukaisesti.

Monet ovat jopa joutuneet luopumaan työpai-kastaan, koska työssäkäynnin kustannukset ovat nousseet liian korkeiksi suhteessa saatuun palk-kaan: he ovat asuneet huonojen liikenneyhteyk-sien takana, mutta eivät kuitenkaan ole saaneet vähentää oman auton käyttöä verotuksessa. Mo-nen kohdalla tilanne on ollut sellainen, että työ-matka on pakosta pitkä, kun asuinpaikan läheltä ei löydy koulutusta vastaavaa työtä. Moni heistä on valittanut eri oikeusasteisiin saadakseen kor-jausta tilanteeseen. Useissa tapauksissa päätös on ollut kielteinen. Päätöksissä on hyvistä selvityk-sistä huolimatta kyseenalaistettu työn luonne ja joustavuuden tarve työtehtävien hoitamisessa. Jossain päätöksessä on evätty oman auton käyttö vedoten siihen, ettei avioparilla ole yhteisiä lap-sia ja näin ollen heillä ei olisi perusteluja oman auton käytölle. Kaikki nämä tapaukset, jotka ovat tietooni tulleet, kertovat kansalaisten sangen epä-oikeudenmukaisesta ja epäjohtonmukaisesta kohtelusta.

Tuloverolain 93 § määrittelee vähennyskel-
poisiksi ansiotulon hankkimisesta johtuneiksi
menoiksi matkakustannukset asunnon ja työpai-
kan välillä. Kyseisellä lainkohdalla on ainoas-
taan yksi vakiintunut tulkintatapa, jota tukee
muun muassa korkeimman hallinto-oikeuden rat-
kaisu vuodelta 1979. Lainkohdan tulkinnan mu-
kaan matkakustannukset voidaan vähentää ai-
noastaan julkisten kulkuneuvojen maksujen suu-
ruisina. Ainoastaan siinä tapauksessa, että Vero-
hallituksen erikseen antamissa ohjeissa mainitut
julkisten kulkuneuvojen odotusajat ylittyvät,
oman auton käytön voi verotuksessa vähentää.
Korkeimman hallinto-oikeuden vuonna 1979 an-
tama ratkaisu (KHO:1979-B-II-561) on ennakkot-
apaus, jota on käytetty tulkintamallina. Sen mu-
kaan oman auton tarvitseminen työpisteestä toi-
seen liikuttaessa ei ole peruste vähentää oman
auton käyttöä asunnon ja työpaikan välillä. Ky-
seinen ratkaisu ei ollut edes yksimielinen, vaan
syntyi tiukan äänestyksen (3—2) jälkeen kahden
tuomarin vastustaessa tulkintaa. Yli kaksikym-
mentä vuotta vanhan, äänestyksen jälkeen synty-
neen ratkaisun käyttäminen ennakkotapauksena
vaatii muutosta tuloverolain 93 §:ään, jotta se
vastaisi todellista tilannetta nyky-yhteiskunnas-
sa.

Tuloverolain 93 §:ää tulisi muuttaa siten, että
se mahdollistaisi laajemmalti matkakuluvähen-
nyksen oman auton käytöstä: eli matkakuluvä-
hennys myönnettäisiin henkilöille, jotka voivat
osoittaa tarvitsevansa omaa autoa työtehtäviensä
asianmukaiseen suorittamiseen, sekä niille vero-
velvollisille, joille oman auton käyttö selvästi
kohtuullistaa työmatkoihin käytettävää aikaa.
Tuloverolain tulisi myös ehdottomasti varmistaa
kansalaisten oikeudenmukainen ja tasapuolinen
kohtelu riippumatta siitä, minkä veropiirin alu-
eella kukin asuu.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työ-
matkakulujen verovähennysjärjestel-
män selkeyttämiseksi sekä oman auton
nykyistä laajemman käytön sallimiseksi
ja että hallituksen tulee toimenpiteil-
lään varmistaa kansalaisten oikeuden-
mukainen ja tasapuolinen kohtelu vä-
hentämällä kohtuutonta byrokratiaa
sekä suurta tulkinnanvaraisuutta työ-
matkakulujen vähentämisoikeudessa.*

Helsingissä 15 päivänä toukokuuta 2006

Pertti Hemmilä /kok